

Analiza poslova lučkog agenta u hrvatskom pravnom sustavu

Bakija, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:990806>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-04**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET**

LANA BAKIJA

**ANALIZA POSLOVA LUČKOG AGENTA U HRVATSKOM
PRAVNOM SUSTAVU**

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2023. godina

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET**

**ANALIZA POSLOVA LUČKOG AGENTA U HRVATSKOM
PRAVNOM SUSTAVU
ANALYSIS OF PORT AGENT'S DUTIES IN THE CROATIAN
LEGAL SYSTEM**

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Pomorske agencije

Mentor/komentor: prof. dr. sc. Biserka Rukavina

Student/studentica: Lana Bakija

Studijski smjer: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0112084291

Rijeka, rujan 2023.

Student/studentica:
Lana Bakija

Studijski program: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0112084291

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI ZAVRŠNOG RADA

Kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom Analiza poslova lučkog agenta
(*naslov završnog rada*)

izradio/la samostalno pod mentorstvom prof. dr. sc. Biserke Rukavina
(*prof. dr. sc. / izv. prof. dr. sc. / doc dr. sc Ime i Prezime*)

te komentorstvom _____

stručnjaka/stručjakinje iz tvrtke _____
(*naziv tvrtke*).

U radu sam primijenio/la metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u završnom radu na uobičajen, standardan način citirao/la sam i povezo/la s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Student/studentica
Bakija
(*potpis*)

Ime i prezime studenta/studentice : Lana Bakija

Student/studentica: Lana Bakija

Studijski program: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

JMBAG: 0112084291

IZJAVA STUDENTA – AUTORA
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da kao student – autor završnog rada dozvoljavam Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>

Student/studentica - autor

Bakija
(potpis)

SAŽETAK

Kroz ovaj rad cjelovito je predstavljena uloga pomorskog agenta. Jedna od podvrsta pomorskog agenta je lučki agent. Lučki agent djeluje u ime i za račun principala s kojim je sklopio ugovor. U radu su navedena sva prava i obveze agenta. U ime i za račun principala, agent surađuje s trećim osobama kao što su lučka uprava i lučka kapetanija. Rad lučkog agenta reguliran je nizom zakona, ali velik utjecaj imaju i lučke prakse i običaji. Njegov rad vezan je uz dolazak broda u luku, boravak broda u luci te odlazak broda iz luke. Nacionalni informatički sustav CIMIS olakšava rad s potrebnom dokumentacijom. Nakon odlaska broda iz luke, lučki agent izrađuje zbirni račun, koji sadrži sve troškove broda.

Ključne riječi: brod, lučki agent, pomorski agent, principal, zbirni račun.

SUMMARY

The role of a maritime agent is fully presented in this paper. One of the subtypes of the maritime agent is the port agent. The port agent acts in the name and for the account of the principal with whom he concluded the contract. All rights and obligations of the agent are listed in the paper. In the name and on behalf of the principal, the agent cooperates with third parties such as the port authority and the port master. The work of a port agent is regulated by a number of laws, but port practices and customs also have a great influence. His work is related to the arrival of the ship in the port, the stay of the ship in the port and the departure of the ship from the port. The national IT system CIMIS facilitates work with the necessary documentation. After the ship leaves the port, the port agent prepares a disbursement account, which contains all the costs of the ship.

Keywords: ship, port agent, maritime agent, principal, disbursement account

SADRŽAJ

SAŽETAK	I
SUMMARY	I
SADRŽAJ	II
1. UVOD	1
2. POVIJESNI RAZVOJ POSLOVA LUČKOG AGENTA	2
3. PRAVNI OKVIR POSLOVANJA LUČKOG AGENTA U REPUBLICI HRVATSKOJ	3
3.1. PRAVNA VRELA.....	3
3.2. UVJETI ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI LUČKOG AGENTA U REPUBLICI HRVATSKOJ	5
4. PRAVA I OBVEZE LUČKOG AGENTA	7
4.1. PRAVA LUČKOG AGENTA.....	8
4.1.1. <i>Pravo na nagradu</i>	8
4.1.2. <i>Pravo na naknadu troškova</i>	9
4.1.3. <i>Pravo na predujam</i>	9
4.1.4. <i>Pravo pridržaja</i>	9
4.2. OBVEZE LUČKOG AGENTA.....	10
4.2.1. <i>Obveza postupanja prema nalogu</i>	10
4.2.2. <i>Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika</i>	10
4.2.3. <i>Obveza obavještanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu</i> . 10	
4.2.4. <i>Obveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu</i>	11
4.2.5. <i>Obveza osobnog obavljanja posla</i>	11
4.2.6. <i>Obveza isticanja osobine agenta</i>	11
4.2.7. <i>Obveza čuvanja poslovne tajne</i>	12
5. UGOVOR O IMENOVANJU AGENTA (AGENCY APPOINTMENT AGREEMENT)	13
6. ANALIZA POSLOVA LUČKOG AGENTA	14
6.1. VAŽNOST SUSTAVA CIMIS	14
6.2. NAJAVA DOLASKA BRODA	15

6.2.1.	<i>Najava dolaska broda u međunarodnoj plovidbi</i>	<i>15</i>
6.2.2.	<i>Najava dolaska broda u nacionalnoj linijskoj plovidbi</i>	<i>19</i>
6.3.	PRIJAVA DOLASKA BRODA	19
6.3.1.	<i>Prijava dolaska broda u međunarodnoj plovidbi.....</i>	<i>19</i>
6.3.2.	<i>Prijava dolaska broda u linijskoj plovidbi</i>	<i>21</i>
6.4.	BORAVAK BRODA U LUCI	21
6.5.	ODLAZAK BRODA IZ LUKE.....	22
6.6.	IZRADA ZBIRNOG RAČUNA.....	25
7.	ZAKLJUČAK	28
8.	LITERATURA	30
9.	POPIS SLIKA	32
10.	POPIS PRILOGA	32
11.	PRILOZI.....	33

1. UVOD

Vrlo važnu ulogu u pomorskom gospodarstvu ima pomorski agent. Važnost pomorskog agenta rasla je kroz povijest i kroz razvoj pomorske tradicije u svijetu. U ovom radu pojašnjava se definicija pomorskog agenta. Kako bi se pojam pomorskog agenta u potpunosti razumio potrebno je upoznati pravne okvire i pravna vrela kojima je uređen njegov posao te uvjete koje mora zadovoljiti kako bi mogao obavlјati djelatnost.

Tijekom obavlјanja svog posla pomorski agent surađuje sa trećim osobama kao što su luča kapetanija, lučka uprava, sanitarne vlasti te carinska uprava. Odnos između pomorskog agenta i principala definiran je ugovorom o pomorskoj agenciji. U samom ugovoru navedena su sva prava pomorskog agenta, ali i agentove dužnosti prema principalu.

Srž ovog rada ipak je lučki agent i analiza njegovih poslova u luci. Lučki agent djeluje kao brodar zastupnik te djeluje u lukama u kojem brodar nema svoje sjedište. Opisana je i važnost CIMIS-a, hrvatskog integriranog pomorskog sustava, razvijenog od strane Ministarstva mora, prometa i infrastrukture koji olakšava rad lučkom agentu.

Glavni dio rada lučkog agenta povezan je s najavom i prijavom dolaska broda u luku, boravkom broda u luci te odlaskom broda iz luke. Naglašena je i posebno opisana razlika u načinu najave i prijave dolaska broda u međunarodnoj slobodnoj plovidbi i broda u nacionalnoj linijskoj plovidbi. Obradena je i analizirana sva dokumentacija s kojom se lučki agent susreće u svom radu.

Jedan od poslova lučkog agenta je i izrada zbirnog računa u kojem su navedeni svi troškovi kojima je brod izložen. Kako bih dosljedno obradila temu završnog rada, pri izradi su korištene sljedeće znanstvene metode: metoda analize, metoda sinteze te metoda deskripcije.

2. POVIJESNI RAZVOJ POSLOVA LUČKOG AGENTA

Razvoj lučkog agenta može se promatrati još od trenutka kada se pomorstvo i pomorska trgovina počela razvijati. Lučki agent pojavio se kao ključna osoba između broдача, trgovaca i lučkih vlasti. Prema jednom od mišljenja smatra se da se lučki agent razvio od posrednika koji su se u Egiptu nazivali *censali*, u Perziji *edali* te u Rimu *exercitores*.¹ Antički lučki agenti bili su odgovorni za koordinaciju utovara i istovara tereta, organizaciju zaliha i djelovali su kao veza između posade i lokalnih vlasti.

Tijekom srednjeg vijeka, iako je trgovina nazadovala, neki europski gradovi kao što su primjerice Venecija, Genova i Hamburg razvile su sustave lučkih agenata koji su bili udruženi u cehove. Ti su sustavi bili zaduženi za poznavanje propisa, tarifa i carina.

Pojam lučkog agenta kakvog danas poznajemo uvelike se razlikuje od pojma lučkog agenta u povijesti. Vrijeme nastanka lučkog agenta kakvog danas poznajemo ne može se točno odrediti, ali sigurno je da je uvjet naglog razvoja uvođenje parnog pogona na brodovima.² U 20. stoljeću došlo je do osnivanja međunarodnih brodarskih kompanija. Također su nastale i međunarodne organizacije koje su razvile smjernice za reguliranje prakse lučkih agencija npr. Baltičko i međunarodno pomorsko vijeće (BIMCO).

S obzirom na to da se Republika Hrvatska nalazi u Sredozemlju, smatra se da se razvoj lučkog agenta odvijao jednakim tokom kao i u ostalim sredozemnim zemljama.

¹ Borčić, V.: *Pomorski agent*, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 1992. god, str. 4

² Milošević, B., *Ugovor o pomorskoj agenciji s aspekta međunarodnog i unutarnjeg prava*, Naše more, 2000.god, str. 146

3. PRAVNI OKVIR POSLOVANJA LUČKOG AGENTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

3.1.PRAVNA VRELA

U ovom poglavlju razmatrat će se pravno uređenje pomorskog agenta u Republici Hrvatskoj. Djelatnost pomorskog agenta može se smatrati ekonomskom kategorijom zbog obavljanja gospodarske djelatnosti, ali i pravnom kategorijom. S obzirom na opseg poslova kojim se pomorski agent bavi, djelatnost je nemoguće regulirati jednim dijelom prava.³ Iz toga proizlazi da je djelatnost pomorskog agenta regulirana sljedećim pravima: pomorsko pravo, prometno pravo, trgovačko pravo te građansko pravo. Republika Hrvatska jedna je od rijetkih država čiji pomorski propisi sadrže odredbe o pomorskom agentu. Na rad pomorskog agenta primjenjuju se ne samo pravna vrela već i uzance, običaji i sudska praksa. Prema pravnoj snazi primjenjuju se redom:

1. Propisi i pravila morala
2. Ugovor između pomorskog agenta i principala
3. Lučke uzance
4. Trgovački običaji
5. Propisi Pomorskog zakonika
6. Propisi zakona o obveznim odnosima
7. Sudska i arbitražna praksa
8. Pravna znanost⁴

Prema podrijetlu, pravna vrela dijele se na zakonska, podzakonska i autonomna. Pod zakonska vrela ubrajaju se Pomorski zakonik i Zakon o obveznim odnosima. Glavni izvor pomorskog prava u Republici Hrvatskoj je Pomorski zakonik iz 2004. godine s njegovim izmjenama i dopunama. Njime je regulirano sve što je vezano za more, pomorstvo i subjekte koji sudjeluju unutar pomorskog prava.⁵ Zakon o obveznim odnosima donijet je 2005. Godine.⁶ Njime su uređeni obvezni odnosi u svim trgovačkim odnosima, time i pomorsko

³ Borčić, V.: *Pomorski agent u zakonodavstvu Hrvatske*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 1992. god., str.14

⁴ Mandić, N., Lovrić, I.: *Pomorske agencije i otpremništvo*, Pomorski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2019. god., str.11

⁵ Hlača, V.: *Hrvatsko pomorsko pravo – izabrani radovi*, Pravni fakultet u Rijeci, Rijeka, 2001. god., str.16-17

⁶Zakon o obeznim odnosima, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22

trgovački poslovi.⁷ Ukoliko Pomorski zakonik ne sadrži određenu normu, primjenjuje se Zakon o obveznim odnosima, može se reći da su jedno drugom nadopuna.

U podzakonska pravna vrela ubrajaju se uredbе, odluke, pravilnici, naredbe, upute i rješenja. Njihov je sadržaj u skladu s sadržajem viših pravnih akata odnosno zakonskim vrelima. Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obvezama pomorskog agenta (u daljnjem tekstu: Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti) donijet je 2007. godine te je donijet na osnovama Pomorskog zakonika. Sastoji se od 24 članaka koji su raspoređeni u pet dijelova.⁸ U Pravilniku, definirane su temeljne odredbe, odnosno uvjeti za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, prava i obveze, te ispitni program i način polaganja ispita za stjecanje zvanja pomorskog agenta.⁹ Drugi bitan izvor prava koji regulira posebnu vrstu djelatnosti pomorskog agenta jest Pravilnik o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca. Donijet je 2018. godine na temelju Pomorskog zakonika. Njime su definirani uvjeti koje moraju ispunjavati pravne osobe koje obavljaju posredovanje pri zapošljavanju pomoraca, kao postupak i način njihova ovlašćivanja te provođenje nadzora nad njihovim radom.¹⁰

Autonomna pravna vrela stvaraju sudionici gospodarskog prometa, u granicama koje je postavio zakonodavac. Njih čine: opći uvjeti poslovanja, trgovački običaji, lučke uzance i ugovorne klauzule i termini.¹¹ Opće uvjete poslovanje pomorskih agenata Hrvatske (u nastavku: Opći uvjeti poslovanja) donijela je Udruga pomorskih agenata Hrvatske 2009. godine. Opći uvjeti poslovanja reguliraju ugovorne odnose koji nastaju kad domaći ili strani nalogodavatelj naruči od hrvatskog pomorskog agenta obavljanje pomorskih agencijskih poslova.¹² Trgovački običaji postaju izvor prava ukoliko stranke obveznog odnosa pristanu na korištenje. Lučke uzance nastaju kada neko tijelo objavi ili propiše svoje običaje. Uzance imaju prednost pred trgovačkim običajima. Ugovorne klauzule i termini su skraćenice koje uspostavljaju asocijacije pomoraca. Smatraju se općim uvjetima poslovanja jer je njihova primjena uvjetovana njihovim ugovaranjem.¹³

⁷ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.12

⁸ Ibidem, str.13

⁹ *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obvezama pomorskog agenta*, Narodne novine br. 82/07, čl.1 (u nastavku: *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti*)

¹⁰ *Pravilnik o posredovanju pri zapošljavanju pomoraca*, Narodne novine 55/2018, čl. 1

¹¹ Pavić, D.: *Pomorsko imovinsko parvo*, Književni krug, Split, 2006. god., str.36

¹² *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god., Čl.1

¹³ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.15

3.2.UVJETI ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI LUČKOG AGENTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U nastavku, opisat će se svi uvjeti koje pomorski agent mora ispuniti kako bi bio u mogućnosti službeno obavljati svoj posao. Lučki agent je podvrsta pomorskog agenta, stoga se sljedeći uvjeti jednako odnose i na njega. Uvjeti su propisani Pravilnikom o obavljanju djelatnosti, a u Standardu zanimanja pomorskog agenta navedeni su poželjni stavovi i obrasci ponašanja. Prema Standardu agent mora biti psihički stabilan, komunikativan i otvoren za suradnju, mora se znati nositi sa pritiskom i kontrolirati emocije, biti odgovoran.¹⁴ Također, mora posjedovati znanja i vještine upravljanja ljudima i resursima te biti usmjeren na potrebe klijenata.¹⁵

Uvjet za pristupanje ispitu za stjecanje zvanja pomorski agent potrebna je srednja stručna sprema te jedna godina rada na pomorsko-agencijskim poslovima ili dvije godine rada na poslovima pomorskih djelatnosti, odnosno dvije godine plovidbene službe ako se se radi o pomorcu.¹⁶ Ispit se sastoji od provjere znanja iz predmeta pomorsko-agencijsko poslovanje, ugovori o iskorištavanj brodova i osnove trgovačkog i financijskog poslovanja¹⁷ te provjere znanja engleskog jezika. Ispit se polaže u nadležnom uredu lučke kapetanije, ukoliko kanidat zadovolji uvjete izdaje se uvjerenje o položenom ispiti. U nadležnom uredu predaje se i zahtjev za izdavanje iskaznice pomorskog agenta te zahtjev za upis u Upisnik pomorskih agenta.

Uvjeti za upis u Upisnik pomorskih agenata su sljedeći:

- 1.dokaz o upisanoj djelatnosti tvrtke
2. uvjerenje o položenom stručnom ispitu za zvanje pomorskog agenta najmanje jednog zaposlenika
3. ugovor o radu na neodređeno vrijeme zaposlenika s položenim stručnim ispitom
4. osigurana financijska sredstva za obavljanje pomorsko agencijske djelatnosti (vlastita financijska sredstva od najmanje 120 000 kuna ili odgovarajuća jamstva u bankama ili

¹⁴ Standard zanimanja Pomorski agent, Pomorski fakultet u Rijeci, 2016. godina, str. 7.

¹⁵ Ibidem

¹⁶ *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti*, Narodne novine br. 82/07, čl.14

¹⁷ Ibidem, čl. 16

drugim financijskim institucijama¹⁸⁾

5. osigurana mogućnost elektroničke prijave dolaska i odlaska broda u i iz luke.¹⁹⁾

¹⁸⁾ Ibidem, čl. 5

¹⁹⁾ Ibidem, čl. 4

4. PRAVA I OBVEZE LUČKOG AGENTA

Nakon sklapanja ugovora o pomorskoj agenciji lučki agent se obvezuje za ime i za račun svog principala obavljati ugovorene poslove, a principal se obvezuje agentu nadoknaditi troškove i platiti nagradu. Iz ugovora stoga proizlaze prava i obveze lučkog agenta. U Republici Hrvatskoj Pravilnikom o uvjetima za obavljanje djelatnosti, Općim uvjetima poslovanja te Pomorskim zakonikom propisana su prava i obveze pomorskog agenta čime se ta prava i odgovornosti odnose i na lučkog agenta. U Pravilniku za obavljanje djelatnosti pravima agenta smatraju se pravo na agencijsku nagradu i naknadu troškova, dok je u Općim uvjetima poslovanja kao i u Pomorskom zakoniku navedeno pravo na predujam kao i pravo pridržaja. S obzirom na navedeno, prava možemo sistematizirati na sljedeći način.

Prava lučkog agenta su :

- Pravo na agencijsku nagradu
- Pravo na naknadu troškova
- Pravo na predujam
- Pravo pridržaja ²⁰

Obveze lučkog agenta su:

- Obveza postupanja prema nalogu
- Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika
- Obveza obavještanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu
- Obveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu
- Obveza osobnog obavljanja posla
- Obveza isticanja osobine agenta
- Obveza čuvanja poslovne tajne ²¹

Navedene obveze propisane su Pravilnikom o obavljanju djelatnosti, no u Općim uvjetima poslovanja navedena je još i obveza čuvanja kopija isprava s kojima se agent susreće u radu te obveza zatraživanja pologa za pokriće nastalih troškova.²²

²⁰ *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti*, Narodne novine br. 82/07, Čl.10

²¹ *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god., Glava 5

²² *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god., čl.12

4.1.PRAVA LUČKOG AGENTA

4.1.1. Pravo na nagradu

Pravo na agencijsku nagradu, u praksi poznata kao *Agency Fee*, pravo je svakog pomorskog agenta, neovisno o tome je li to navedeno u sklopljenom ugovoru ili ne.²³ Agencijska nagrada, koja je unaprijed ugovorena ili propisana tarifom, u praksi se dijeli na agencijsku proviziju i na agencijsku pristojbu.

Agencijska provizija naknada je pomorskom agentu u posredovanju u sklapanju ugovora. Kada pomorski agent posreduje u kupoprodaji ili gradnji broda, provizija se određuje u postotku od ugovorene kupoprodajne cijene broda, a tijekom popravka ili remonta broda u postotku od cijene radova. Karakteristika agencijske provizije je da se ona ugovara između agenta i brodarar, a velika je razlika u tome obavlja li se posredovanje u linijskoj ili slobodnoj plovidbi. Prema članku 20. Općih uvjeta poslovanja ukoliko provizija nije unaprijed ugovorena agentu pripada 2% od ukupnog bruto iznosa koji principal prima iz osnovnog posla.²⁴ Također ukoliko ugovor nije izvršen, a agent je posredovao pri njegovom sklapanju, agent zadržava pravo na proviziju.

Agencijska pristojba naknada je pomorskom agentu zbog obavljanja posla vezanih za prihvat broda te otpremu broda. Agencijska pristojba se u prošlosti određivala agencijskim tarifama koje su bile propisane u Općim uvjetima poslovanja²⁵, no te tarife su se ukinule 2007.godine.²⁶ Karakteristika agencijskih pristojbi je ta da je uvijek propisana minimalna nagrada, ali ukoliko pomorski agent želi može brodaru naplatiti i veći iznos.²⁷ Iz agencijskih tarifa su isključene nagrade koje pomorskom agentu pripadaju za sklapanje ugovora o iskorištavanju brodova. Prema tipiziranom obrascu *Agency Appointment Agreement* principal je dužan platiti nagradu agentu za sve poslove koji su navedeni u ugovoru. Za sve ostale poslove principal nije dužan koristiti usluge agenta, već može uposliti neku treću stranu.²⁸

²³ Ivošević, V. B., Orlandić, Lj. R.: *Pomorsko – agencijsko poslovanje*, Fakultet za mediteranske poslovne studije, Tivat, 2011. god., str.66

²⁴ *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god., Čl.20.

²⁵ Ibidem

²⁶ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.95

²⁷ Ivošević, V. B., Orlandić, Lj. R., op. cit., str.67

²⁸ <file:///C:/Users/Lana/Downloads/Sample%20copy%20Agency%20Appointment%20Agreement.pdf> (4.9.2023.)

4.1.2. Pravo na naknadu troškova

Agent ima pravo na naknadu svih troškova koji su nastali tijekom obavljanja ugovorenog posla. Troškovi se mogu podijeliti na vlastite troškove i troškove nastale za račun broдача. Vlastiti troškovi, npr. telefonski troškovi i troškovi najma automobila, su pokriveni nagradom, a troškovi nastali za račun broдача, npr. troškovi tegljenja i troškovi lučkih naknada, agent naplaćuje izravno od broдача.²⁹ Svi nastali troškovi navedni su u zbirnom računu koji lučki agent sastavlja pri završetku ugovorenog posla. U podpoglavlju 5.6. ovoga rada, detaljnije će se govoriti o zbirnom računu.

4.1.3. Pravo na predujam

Principal je sukladno Pomorskom zakoniku dužan pomorskom agentu dati predujam u visini predviđenih troškova i nagrade. Pomorski agent ima pravo na predujam za naknadu svojih troškova i onih učinjenih za nalogodavatelja i nagradu, prema Općim uvjetima poslovanja. U Pravilniku o uvjetima za obavljanje djelatnosti je navedeno da agent mora pravovremeno zatražiti polog od inozemnog principala za pokriće troškova koje isti traži u hrvatskim lukama.³⁰ Ukoliko inozemni principal nije u dogovorenom vremenu uplatio predujam, lučki agent o tome obaviještava pružatelje usluga, a oni sami odlučuju hoće li obaviti dogovorene usluge.

4.1.4. Pravo pridržaja

Ukoliko pomorskom agentu nisu isplaćeni nagrada i naknada troškova ima pravo pridržaja, sve dok mu tradžbine ne budi isplaćene. Prema Pomorskom zakoniku kao i Općim uvjetima poslovanja agent ima pravo pridržaja na imovinu nalogodavca koja je u agentovu posjedu.^{31 32} U praksi u agentovu posjedu skoro nikad nisu nalogodavčeve stvari, ali jest njegov novac npr. vozarina ili naknada za prekostojnice.³³ U tom slučaju agent može zadržati iznos koji je potreban da nadoknadi svoje troškove. Agent nema pravo pridržaja broда, ni ostale nalogodavčeve imovine.

²⁹ Borčić, V.: *Pomorski agent*, op. cit.; str. 54

³⁰ *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti*, Narodne novine br. 82/07, Čl.12

³¹ *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god., Čl.22

³² *Pomorski zakonik*, Čl.681

³³ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.101

4.2.OBVEZE LUČKOG AGENTA

4.2.1. Obveza postupanja prema nalogu

Prva i osnovna obveza pomorskog agenta je da postupa prema nalogu svog principala. Prema članku 678. Pomorskog zakonika pomorski agent je obvezan i ovlašten uporabom dužne pažnje i u granicama danog ovlaštenja obavljati potrebne ili uobičajene poslove za izvršenje dobivenog naloga.³⁴ Nalog za obavljanje posla može biti izričit ili općenit i u dobroj vjeri. Ukoliko je nalog izričit, a izvršenjem istog, interesi principala bi bili ugroženi, agent može u dobroj vjeri odstupiti od naloga. Ukoliko se agent ne odluči za odstupanje, a dogode se radnje koje nisu u principalovu interesu, agent se ne smatra odgovornim. Pomorski agent dužan je za svojeg principala napraviti sve što obuhvaća njegova redovita djelatnost i što je u određenoj situaciji najkorisnije za principala.³⁵

4.2.2. Obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika

Druga obveza usko povezana s obvezom postupanja prema nalogu je obveza postupanja pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika. U Hrvatskom pravu to je propisano 685. člankom Pomorskog zakonika³⁶ i 18. člankom Zakona o obveznim odnosima.³⁷ U provođenju principalovog naloga pomorski agent mora postupati savjesno i pošteno. Zbog toga što se radi o stručnoj osobi koja radi uz naplatu od pomorskog agenta se traži velika odgovornost.

4.2.3. Obveza obavještavanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu

Treća obveza pomorskog agenta je dužnost obavještavanja principala o provođenju naloga i stanju na tržištu od trenutka kada je ugovor sklopljen. Pomorski agent dužan je slati obavijesti neovisno o zahtjevima principala.³⁸

³⁴ *Pomorski zakonik*, Čl.678

³⁵ Fabijanić, T.: *Agencijski poslovi robnog prometa*, Škola za cestovni promet, Zagreb, str.13

³⁶ *Pomorski zakonik*, Narodne novine br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19, čl.685

³⁷ *Zakon o obveznim odnosima*, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, čl.18

³⁸ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.105

4.2.4. Obveza polaganja računa principalu o izvršenom poslu

Četvrta obveza pomorskog agenta je polaganje računa principalu o izvršenim nalogima.³⁹ Iz ove dužnosti proizlaze četiri točke:

1. Držati nalogodavčev novac i imovinu odvojeno od svoje
2. Čuvati i biti spreman u svakom trenutku predložiti ispravne račune o svim radnjama i transakcijama obavljenim u vrijeme trajanja agencijskog odnosa
3. Pokazati sve knjige i isprave koje su u agentovom posjedu, a odnose se na poslove nalogodavca
4. Platiti nalogodavcu na njegov zahtjev novčane iznose koje je za njega primio za vrijeme trajanja ugovora o agenciji.⁴⁰

4.2.5. Obveza osobnog obavljanja posla

Jedna od obveza pomorskog agenta je da svoje zadatke i poslove mora obavljati osobno. U zakonodavstvu je propisano osobno obavljanje posla, a postoji i nekoliko iznimaka. Ukoliko dođe do takvih situacija, osoba kojoj agent prepušta svoje zadatke zove se podagent. Njegova prava i dužnosti jednaka su agentovim.⁴¹ Ukoliko agent svoje obveze prenese na podagenta, on je odgovoran za njegove radnje.⁴²

4.2.6. Obveza isticanja osobine agenta

Tijekom obavljanja posla pomorski agent se obvezuje navesti da svoj posao obavlja u ime i za račun principala. Fraze kojima se to ističe su sljedeće : “u ime i za račun” te “*as agent only*”. Navedenim frazama sve se odgovornosti prenose na principala, no ukoliko agent ne istakne da poslove obavlja u svojstvu agenta sve odgovornosti prelaze na njega osobno.⁴³

³⁹ *Zakon o obveznim odnosima*, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22, čl.768

⁴⁰ Ivošević, V. B., Orlandić, Lj. R., op. cit., str.63

⁴¹ Borčić, V.: *Pomorski agent*, op. cit.; str. 62

⁴² <file:///C:/Users/Lana/Downloads/Sample%20copy%20Agency%20Appointment%20Agreement.pdf> (4.9.2023.)

⁴³ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.107

4.2.7. Obveza čuvanja poslovne tajne

Sedma obveza odnosi se na sve podatke koje je agent saznao iz poslovnog odnosa sa principalom. Ona je vrlo stroga i njezino kršenje obvezuje agenta da principalu nadoknadi štetu te također daje pravo principalu da raskine agencijski ugovor. Nakon prestanka ugovora o agenciji, agent je dužan i dalje čuvati poslovnu tajnu.⁴⁴

⁴⁴Ivošević, V. B., Orlandić, Lj. R., op. cit., str.66

5. UGOVOR O IMENOVANJU AGENTA (AGENCY APPOINTMENT AGREEMENT)

Ugovor o pomorskoj agenciji sklapa se između dvije strane, nalogodavatelja te pomorskog agenta. Ugovor se sklapa na temelju opće ili posebne punomoći, a prema njemu, agent se obvezuje u i za račun nalogodavca, obavljati pomorske agencijske poslove, te poslove pomaganja, posredovanja i zastupanja, a nalogodavac se obvezuje pomorskom agentu nadoknaditi troškove i platiti nagradu.⁴⁵ Ukoliko ugovor nije sklopljen u pisanom obliku ne smatra se važećim. Federacija nacionalnih udruga pomorskih agenata (*The Federation of National Associations of Ship Brokers and Agents – FONASBA*) u suradnji s Baltičkom i međunarodnom pomorskom konferencijom (*The Baltic and International Maritime Council – BIMCO*) formirala je 2017. godine tipizirani obrazac koji se naziva *Agency Appointment Agreement*. Sve stavke ugovora mogu se privatiti ili prema želji stranaka mijenjati i brisati.

Ugovor je podjeljen u dva dijela. U prvi dio ugovora upisuju su promjenjive informacije, a u drugom dijelu nalaze se uvjeti i odredbe. U nastavku slijedi opis svake pojedine klauzule prvog dijela ugovora. Prva klauzula sadrži datum sklapanja ugovora, zatim ime i adresu agenta i nalogodavca. Sljedeća klauzula naziva brod, sadržava ime broda te IMO broj. Zatim redom, luka ticanja (*Port of Call*), očekivano vrijeme dolaska broda u luku te razlog ticanja luke. U osmoj klauzuli naznačuje se usluga koje je ugovorena, a u devetoj klauzuli nalaze se podaci o agentovom bankovnom računu kako bi se po završetku posla agentu mogli isplatiti troškovi i nagrada. U sljedećoj klauzuli naziva *Remuneration* navodi se iznos provizije odnosno novčane naknade, a u klauzuli *Fundig* navedeni su uvjeti prema kojima se agentu isplaćuje nagrada što je najčešće nakon uspješnog obavljanja posla. U nastavku se unose podaci o agentu te nalogodavcu, ukoliko dođe do sporova između agenta i nalogodavca, tijela koja ih rješavaju navode se u klauzuli *Dispute Resolution*. U petnaestoj klauzuli moguće je samostalno dodati klauzulu. Ugovor se smatra važećim ukoliko je potpisan od strane obje stranke, čime dolazimo do kraja prvog dijela ugovora.⁴⁶

(Vidi Prilog 10)

⁴⁵ *Pomorski zakonik*, Narodne novine br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19, čl. 674

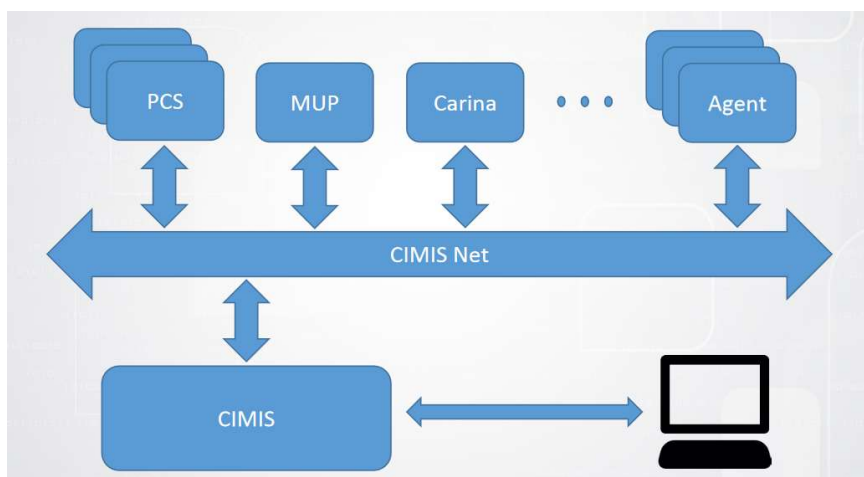
⁴⁶ <https://www.fonasba.com/wp-content/uploads/2021/04/AAAFinal.pdf> (7.9.2023.)

6. ANALIZA POSLOVA LUČKOG AGENTA

6.1.VAŽNOST SUSTAVA CIMIS

CIMIS odnosno Hrvatski integrirani pomorski informacijski sustav, omogućuje elektroničko dostavljanje sve potrebne dokumentacije prilikom prijema i otpreme broda. Sustav olakšava rad lučkom agentu, kao i ostalim nadležnim tijelima npr. lučkoj kapetaniji, lučkoj upravi i carini.

Odluka o uvođenju sustava donijeta je u Pravilniku o ispravama, dokumentima i podacima o pomorskom prometu, te o njihovoj dostavi, prikupljanju i razmjeni, kao i o načinu i uvjetima izdavanja odobrenja za slobodan promet s obalom. (u nastavku: Pravilnik o ispravama)⁴⁷ Njime se smanjila potreba za „fizičkim dokumentima“ i slanja istih na više različitih mjesta, odnosno smanjila se administrativna opterećenost. CIMIS također omogućuje razmjenu podataka korisnika sustava Republike Hrvatske i SafeSeaNet sustavom kojeg je razvila Europska unija. Prilikom prijema i otpreme broda nužno je pridržavati se pravila.

Slika 1. Koncept rada sustava CIMIS⁴⁸

⁴⁷ Pravilniku o ispravama, dokumentima i podacima o pomorskom prometu, te o njihovoj dostavi, prikupljanju i razmjeni, kao i o načinu i uvjetima izdavanja odobrenja za slobodan promet s obalom, (u nastavku: Pravilnik o ispravama Narodne novine br. 70/13, 55/15, 103/17, čl.3

⁴⁸ https://mmpi.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/CIMISNet_IN2%2022-1_18.pdf (25.07.2023.)

6.2.NAJAVA DOLASKA BRODA

Najava dolaska broda u luku jedan je od bitnijih poslova lučkog agenta. U nastavku rada opisan je način najave broda u međunarodnoj te u linijskoj plovidbi.

6.2.1. Najava dolaska broda u međunarodnoj plovidbi

U međunarodnoj plovidbi, brod je dužan najaviti svoj dolazak u luku najmanje 24 sata prije procijenjenog vremena dolaska u luku ili neposredno nakon isplovljavanja iz prethodne luke ako je trajanje putovanja kraće od 24 sata ili ako odredišna luka nije poznata prilikom isplovljavanja. Ukoliko brod prevozi opasan teret dužan je najavu poslati odmah nakon isplovljavanja iz prethodne luke.

Najava dolaska broda sastoji se od podataka o posadi, podataka o putovanju, podataka o putnicima, podataka o teretu, podataka o posadi te ostale potrebne dokumentacije.⁴⁹

Dokumentacija koju je putem CIMIS-a potrebno dostaviti prilikom najave dolaska broda je sljedeća:

1. Svjedodžba o upisu broda u upisnik brodova
2. Potvrda o sposobnosti broda za krcanje opasnih tvar
3. Međunarodna svjedodžba o sustava protiv obraštanja (AFSC)
4. Međunarodna svjedodžba o sigurnosnoj zaštiti broda (ISSC)
5. Isprave o postojanju osiguranja/financijskog jamstva u pogledu:
 - 5.1. Šteta zbog onečišćenja mora pogonskim uljem (BUNKER svjedožba)
 - 5.2. Pokrića troškova lociranja, označavanja i uklanjanja podrtine (WRECK svjedodžba)
 - 5.3. Građanske odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem (CLC svjedodžba)

⁴⁹ *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br. 70/13, 55/15, 103/17, čl. 4

Svjedodžba o upisu broda u upisnik brodova

U upisnik brodova može se upisati svaki pomorski objekt u gradnji, osim ratnih brodova i brodova u gradnji koji se grade za potrebe Oružanih snaga Republike Hrvatske ili stranih oružanih snaga⁵⁰, što je navedeno u Pravilniku o vođenju upisnika brodova, najvišoj dopuštenoj starosti i tehničkim uvjetima za upis u upisnik brodova (u nastavku: Pravilnik o vođenju upisnika). Upisnik se sastoji od glavne knjige te zbirke isprava koja se vodi u elektroničkom obliku. Prilikom podnošenja zahtjeva za upis broda u upisnik potrebno je navesti NIB ili oznake brodice, iznimno kod podnošenja zahtjeva za prvi upis.⁵¹ Za upis je nadležna lučka kapetanija odnosno ispostava lučke kapetanije u čijem je području prebivalište fizičke ili pravne osobe vlasnika brodice. (Vidi Prilog 1)

Potvrda o sposobnosti broda za krcanje opasnih tvari

U Pravilniku o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja navedena je dokumentacija koju brod mora poslati lučkoj upravi prije nego što uplovi u luku, a prevozi opasane tvari.⁵² Opasnim tvarima smatra se onaj teret koji ima štetan utjecaj na okoliš i ljude te može dovesti do onečišćenja, a propisane su MARPOL konvencijom te IMDG kodom. Uz Potvrdu o sposobnosti broda za krcanje opasnih tvari, brod lučkoj upravi mora dostaviti i Deklaraciju o opasnim tvarima na brodu, na temelju koje lučka uprava izdaje dopuštenje za ulazak u luku. (Vidi Prilog 2)

Međunarodna svjedodžba o sustavu protiv obraštanja (IAFS)

Međunarodna pomorska agencija (IMO) 2001. godine donijela je Međunarodnu konvenciju o nadzoru štetnih sustava protiv obraštanja brodova, čiji je cilj ograničiti upotrebu štetnih premaza koji se koriste za premazivanje brodske oplata kako bi se spriječilo nakupljanje morskih organizama.⁵³

⁵⁰ *Pravilnik o vođenju upisnika brodova, najvišoj dopuštenoj starosti i tehničkim uvjetima za upis u upisnik brodova*, (u nastavku: *Pravilnik o vođenju upisnika brodova*) Narodne novine br. 13/2020, Čl.6

⁵¹ <https://gov.hr/hr/uputa-za-upis-brodice/484> (01.08.2023.)

⁵² *Pravilnik o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja*, Narodne novine br. 51/05, 127/10, 34/13, 88/13, 79/15, 53/16, čl.9

⁵³ <https://www.imo.org/en/OurWork/Environment/Pages/Anti-fouling.aspx> (8.8.2023)

Kao dokaz da na brodu nisu korištena nedozvoljena sredstva za premaz brodske oplata, prilaže se Međunarodna svjedodžba o sustavu protiv obraštanja. Svjedodžbu mora posjedovati svaki brod koji uplovljava u luku u Republici Hrvatskoj ili pristaje uz nepomične obalne objekte te čija bruto tonaža iznosi 400 ili više bruto tona. Ukoliko bruto tonaža broda iznosi manje od 400 BT, a brod je duži od 24 metra prilaže se Izjava o sustavu protiv obraštanja koja je potpisana od strane vlasnika broda ili njegovog opunomoćenika.⁵⁴ (Vidi Prilog 3)

Međunarodna svjedodžba o sigurnosnoj zaštiti broda (ISSC)

Međunarodna svjedodžba je isprava kojom se potvrđuje da brod udovoljava zahtjevima Međunarodne konvencije o zaštiti ljudskih života na moru (SOLAS Konvencija) u vezi sa sigurnosnom zaštitom i Međunarodnim pravilnikom o sigurnosnoj zaštiti brodova i lučkih prostora (ISPS Pravilnik). U Republici Hrvatskoj Pravilima za statutarnu certifikaciju pomorskih brodova, sigurnosnu zaštitu brodova utvrđuje se uredbom SOLAS Konvencije i ISPS pravilnika.

Svjedodžba se dostavlja putem sustava CIMIS najkasnije 24 sata prije predviđenog vremena dolaska broda u luku ili neposredno nakon odlaska iz prethodne luke ukoliko je putovanje kraće od 24 sata ili ako sljedeća luka nije poznata ili se promijeni tijekom putovanja, čim ista postane poznata. ISSC svjedodžbu mora dostaviti svaki putnički brod, uključujući brze putničke brodove u međunarodnoj plovidbi, teretne brodove, uključujući brze teretne brodove od 500 BT i više u međunarodnoj plovidbi, pokretni obalne objekti za istraživanje morskog dna i podmorja upisane u očevidnike Republike Hrvatske te putnički brodovi u nacionalnoj plovidbi koji obavljaju putovanja udaljavajući se više od 20 Nm od obale kojoj osobe u opasnosti mogu sigurno pristupiti u vrijeme srednje razine morskih mijena.⁵⁵ (Vidi Prilog 4)

Šteta zbog onečišćenja mora pogonskim uljem (BUNKER svjedodžba)

Prema Pravilniku o vođenju upisnika brodova Bunker svjedodžba je svjedodžba o osiguranju ili drugom financijskom jamstvu o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja pogonskim uljem koja se izdaje sukladno odredbama članka 7. Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja pogonskim uljem te

⁵⁴ *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br. 70/13, 55/15, 103/17, Prilog I, dio F

⁵⁵ *Zakon o sigurnosnoj zaštiti pomorskih brodova i luka*, NN 108/17, 30/21 čl. 5

Pomorskom zakoniku.⁵⁶ Svjedodžbu o osiguranju ili drugom financijskom jamstvu za štete zbog onečišćenja pogonskim uljem dužni su imati svi brodovi čija bruto tonaža iznosi više od 1000 BT-a., a upisani su u upisnik brodova. Vlasnici takvih brodova dužni su imati osiguranje ili neko drugo financijsko jamstvo, čiji je novčani iznos jednak granicama odgovornosti propisanim u Pomorskom zakoniku prema članku 391. Ovu svjedodžbu izdaje nadležno tijelo države zastave koju brod vije ili neka druga država ukoliko država zastave koju brod vije nije članica konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja pogonskim uljem.⁵⁷

(Vidi Prilog 5)

Pokriće troškova lociranja, označavanja i uklanjanja podrtine (WRECK svjedodžba)

WRECK svjedodžbu dužan je posjedovati svaki domaći ili strani brod čija bruto tonaža iznosi 300 ili više BT-a, a koji namjerava uploviti u unutarnje morske vode Republike Hrvatske ili pristati uz obalni objekt. Svjedodžba je dokaz o financijskom jamstvu ili osiguranju koje je povezano s odgovornošću uklanjanja podrtine.⁵⁸ Osiguranje za troškove lociranja, označavanja i uklanjanja podrtine u Republici Hrvatskoj regulirano je Pomorskim zakonikom, a temelji se na Međunarodnoj konvenciji o uklanjanju podrtina iz 2007. godine. Podrtinom se smatra svaki brod, dio broda ili predmet s broda koji je potonuo ili se nasukao te ga je potrebno ukloniti iz mora. Kao dokaz o postojanju osiguranja ili financijskog jamstva priznaju se i potvrde koje izdaju P&I klubovi, ukoliko drugačije nije navedeno u polici osiguranja te druga novčana i materijalna sredstva.

Građanska odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem (CLC svjedodžba)

CLC svjedodžba dokaz je da je vlasnik broda sklopio ugovor s osiguranjem ili da posjeduje neko drugo financijsko jamstvo vezano uz odgovornost za štetu nastalu onečišćenja uljem. Osiguranje je propisano Međunarodnom konvencijom o građanskoj odgovornosti za štetu nastalu zbog onečišćenja mora pogonskim uljem. U Republici Hrvatskoj 2001. godine donijet je Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu onečišćenja pogonskim uljem. Konvencija se odnosi na svaki brod koji prevozi više od 2000 t pogonskog ulja, a namjerava ući u neku luku u

⁵⁶ *Pravilnik o vođenju upisnika brodova*, Narodne novine br. 13/2020, čl. 3

⁵⁷ *Odluka o proglašenju zakona o potvrđivanju protokola*, iz 1992. godine, o izmjeni međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem, iz 1969. Godine čl. 7

⁵⁸ *Pravilnik o vođenju upisnika brodova*, Narodne novine br. 13/2020, čl. 3

Republici Hrvatskoj.⁵⁹ Pri upisu broda u upisnik brodova, bilježi se količina ulja koju brod prevozi.⁶⁰ Ukoliko brod nema osiguranje ili navedenu svjedodžbu nema pravo ulaska u hrvatske luke kao ni pravo obavljanja prekrajnih djelatnosti s teretom, odnosno uljem.

6.2.2. Najava dolaska broda u nacionalnoj linijskoj plovidbi

U nacionalnoj linijskoj plovidbi plovidbeni red, odnosno dostava istog lučkim vlastima, smatra se najavom dolaska broda u luku. Ukoliko se radi se o brodu u međunarodnoj linijskoj plovidbi vrijeme koje je navedeno u plovidbenom redu smatra se procijenjenim vremenom dolaska broda u luku.⁶¹ Plovidbeni red mora sadržavati: broj linije, ime broda, ime zamjenskog broda, NIB, luke ticanja , ETA i ETD. Brod je dužan dostaviti plovidbeni red minimalno 3 dana prije početka njegove primjene. Ukoliko dođe do promjena podataka, brod je promjene dužan prijaviti neposredno nakon saznanja istih , a najkasnije prije primjene promjena.⁶²

6.3. PRIJAVA DOLASKA BRODA

U ovom podpoglavlju, razradit će se postupak prijave dolaska broda u jednu od hrvatskih luka. U Pravilniku o ispravama posebno se propisuje službeni postupak prijave broda u međunarodnoj plovidbi te službeni postupak prijave broda u linijskoj plovidbi. U daljnjem dijelu rada slijedi opis istih.

6.3.1. Prijava dolaska broda u međunarodnoj plovidbi

Prilikom prijave dolaska broda u međunarodnoj plovidbi brod je dužan, najkasnije 12 sati nakon stvarnog vremena dolaska u luku ili prije ukoliko službe tijela to zahtijevaju⁶³, dostaviti sljedeće dokumente i podatke:

- Izjava o brodskim zalihama
- Izjava o osobnim stvarima članova posade

⁵⁹ *Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu onečišćenja pogonskim uljem iz 2001. godine*, Narodne novine br. 9/2006, čl. 7

⁶⁰ *Pravilnik o vođenju upisnika brodova*, Narodne novine br. 13/2020, čl. 37

⁶¹ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.63

⁶² *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br. 70/13, 55/15, 103/17, čl. 18

⁶³ *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br. 70/2013,55/15, 103/17, čl. 5

- Popis posade i putnika
- Izjavu o zdravstvenom stanju osoba na brodu
- ATA (predviđeno vrijeme dolaska broda u luku)
- Gaz na krmi i pramcu za vrijeme dolaska
- Podatci o sljedećoj luci⁶⁴

Izjava o brodskim zalihama

Prema IMO FAL Konvenciji o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu (eng. *Convention of Facilitation of International Maritime Traffic*), brod je dužan ispuniti FAL obrazac 3.⁶⁵ Obrazac lučki agent dostavlja putem sustava CIMIS pri dolasku broda u luku i sadrži podatke o brodskim zalihama. U brodske zalihe ubrajaju se predmeti za široku potrošnju, stvari namijenjene prodaji posadi i putnicima te goriva i maziva. Rezervni dijelovi i oprema ne ubrajaju se u brodske zalihe. Izjavu o brodskim zalihama pregledava i odobrava djelatnik carinske uprave. Nakon što je on odobri, lučka kapetanija izdaje Odobrenje za slobodan promet obalom (*free pratique*). Free pratique lučka kapetanija odobrava u sustavu CIMIS i tako se smatrat da je dostavljen lučkom agentu. Ukoliko lučki agent želi, može originalno odobrenje preuzeti u lučkoj kapetaniji.⁶⁶ (Vidi Prilog 6)

Izjava o osobnim stvarima članova posade

Lučki agent dužan je putem sustava CIMIS dostaviti Izjavu o osobnim stvarima članova posade. Ova isprava također je propisana IMO FAL konvencijom, a obrazac koji je potrebno ispuniti naziva se FAL obrazac 4. Osobnim stvarima smatraju se svi predmeti koje članovi posade pri ukrcaju unose na brod, uključujući novac te odjeću. (Vidi prilog 7)

Popis posade i putnika

Popis svih članova posade te svih putnika lučki agent unosi u sustav CIMIS. Potrebno je navesti osobne podatke, luku ukrcaja te luku iskrcaja. Nakon unosa svih potrebnih

⁶⁴ Ibidem, op, cit, prilog 2

⁶⁵ <https://www.imo.org/> (4.9.2023.)

⁶⁶ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.62

podataka sustav sam određuje rada li se o ukrcaju, tranzitu ili iskrcaju posade ili putnika. Ukoliko se na brodu otkriju slijepi putnici, lučki agent dužan je to unijeti u sustav CIMIS. (Vidi prilog 8)

Izjava o zdravstvenom stanju osoba na brodu

Izjavu o zdravstvenom stanju osoba na brodu dužan je dostaviti svaki strani brod koji uplovljava u hrvatske luke, što je propisano Pomorskim zakonikom. U izjavi se nalaze svi podaci o zdravstvenom stanju pojedinog člana posade. Sanitarni inspektor pregleda izjavu te je odobrava. Nakon što je izjava odobrena, lučka kapetanija može izdati odobrenje za slobodan promet obalom.⁶⁷ Ukoliko postoje zdravstveni problemi, oni ostaju poznati samo lučkom agentu i sanitarnom inspektoru.

(Vidi prilog 9)

6.3.2. Prijava dolaska broda u linijskoj plovidbi

Brod u nacionalnoj linijskoj plovidbi obavezan je najkasnije 12 sati prije uplovljavanja dostaviti podatke o prijavi broda, a brod u međunarodnoj linijskoj plovidbi prijavu izvršava u skladu s postupkom prijave broda u međunarodnoj plovidbi koja je prethodno objašnjena u radu.⁶⁸

6.4. BORAČAK BRODA U LUCI

Tijekom boravka broda u luci lučki agent obavlja razne poslove koji su vezani uz brod, teret i posadu.

Poslovi lučkog agenta vezani za brod su:

- Opskrbljivanje broda zalihama i pogonskim gorivom
- Organizacija poslova vezanih za popravak broda
- Komunikacija s predstavnicima klasifikacijskog društva
- Pribavljanje brodskih isprava i knjiga

Lučki agent stupa u kontakt s opskrbljivačima broda, npr. kod opskrbe broda gorivom, mazivom, pitko vodom i hranom. Ukoliko je potrebno agent organizira i popravke broda u

⁶⁷ Mandić, N., Lovrić, I., op. cit., str.61

⁶⁸ *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br, 70/2013,55/15, 103/17, čl. 18

remontnim brodogradilištima. S nekim brodogradilištima agent ima sklopljen ugovor te dobiva proviziju ukoliko organizira remont u tom brodogradilištu.⁶⁹

Poslovi lučkog agenta vezani u teret:

- Izdavanje prijevoznih isprava i ostalih dokumenata (teretnica, manifest tereta, plan slaganja tereta te dokument „bez zapreke“)
- Komunikacija s kontrolnim kućama zbog uzimanja uzorka tereta
- Komunikacija s veterinarskom službom
- Nadzor prekrcajnih operacija

Primjer posla vezanog uz teret je izdavanje dokumenta „bez zapreke“, taj dokument daje primatelju pravo preuzimanje robe od brodaru. On je dokaz da je primatelj podmirio sve račune prema brodaru, kao i vozarinu.⁷⁰ Lučki agent komunicira i s veterinarskom službom u slučaju kad je teret na brodu stoka, životinjski proizvodi ili proizvodi životinjskog podrijetla .

Poslovi lučkog agenta vezani uz posadu:

- Organizacija pružanja medicinske skrbi
- Organizacija edukacije članova posade
- Komunikacija s diplomatskim i konzultantskim predstavnicima⁷¹

Ukoliko je potrebno lučki agent organizira pružanje medicinske pomoći ozlijeđenom članu posade, a ako se radi o ozbiljnijoj ozlijeđi, traži zamjenu za ozlijeđenog člana. Također pri prijavi novog član posade, agent komunicira s policijskim vlastima.

6.5. ODLAZAK BRODA IZ LUKE

Prilikom najave odlaska broda dostavljaju se podatci, isprave i dokumenti na kojima je došlo do nekih promjena u odnosu na one dokumente koji su dostavljeni prilikom najave dolaska broda.⁷² Dokumente lučki agent dostavlja lučkoj kapetaniji, najkasnije 1 sat prije ETD. Nakon što je sva dokumentacija zaprimljena i odobrena, lučka kapetanija izdaje Dozvolu odlaska broda. Dozvola odlaska broda sadrži: ime broda, bruto tonažu, zastavu

⁶⁹ Mojaš N., *Prepoznavanje sigurnosnih prijetnji na brodu i sigurnosni postupci posade broda*, Sveučilište u Dubrovniku, 2013. God

⁷⁰ Pomorski fakultet u Rijeci; *Hrvatsko pomorsko nazivlje*, str. 67

⁷¹ Biljške s nastavnog sata, predavač: Prof, dr. sc. Biserka Rukavina

⁷² *Pravilnik o ispravama*, Narodne novine br, 70/2013,55/15, 103/17, čl. 8

pripadnosti, luku upisa, ime i prezime zapovjednika, pozivni broj, IMO broj, MMSI broj, ukupan broj osoba na brodu, luku odlaska, datum i ETD, te prvu odredišnu luku.⁷³

Prije nego što brod napusti luku, lučki agent brodu dostavlja dokumente koji se smatraju potvrdom o uspješnom prijemu i otpremi broda. Sljedeći dokumenti nisu uvjet za izdavanje Dozvole odlaska broda, već čine uobičajnu dokumentaciju koju je agent dužan dostaviti pri otpremi broda. U engleskom jeziku skup tih dokumenata se naziva *Clearance of the vessel*, a njega čine:

- Potpisana teretnica
- Odlazeći manifest
- Činjenično stanje
- Vremenska tablica

Teretnica (*Bill of Lading*)

Teretnica se smatra jednim od najbitnijih dokumenata u pomorskom prijevozu. To je isprava kojom brodar potvrđuje da je na brod primio teret, obvezao se da će ga transportirati do određene luke i izdati osobi koja je vlasnik tog tereta.⁷⁴ Može se reći da je njezina uloga trojaka, prvo teretnica je dokument o vlasništvu nad robom navedenoj u teretnici, drugo, njome se potvrđuje da je teret otpremljen i treće, pisani je trag o dogovorenim vremenskim rokovima i uvjetima prijevoza robe.⁷⁵

U teretnici su navedeni sljedeći podaci: broj, dan izdavanja i broj izdanih primjeraka, ime broda i zastavu koju brod vije, tonažu broda, vrstu i oznaku tereta, količinu tereta, vrijednost i klasifikaciju tereta, iznos vozarine, ime krcatelja te luku ukrcaja i iskrcaja. Posebno mora biti označeno radi li se o opasnom teretu te u kakvoj se ambalaži teret nalazi. Teretnicu potpisuje prijevoznik ili njegov opunomoćenik.⁷⁶

⁷³ Ibidem, op.cit., čl.9

⁷⁴ Mohorović, P., *Što je brodska teretnica?*, Naše more, 1957.god., 354-356

⁷⁵ <https://www.investopedia.com/terms/b/billoflading.asp> (6.9.2023.)

⁷⁶ *Pomorski zakonik*, Narodne novine br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19, čl. 507

Odlazeći manifest (*Cargo manifest*)

Odlazeći manifest je carinska isprava o kontroli broda i tereta na brodu. Ovu ispravu potpisuje zapovjednik broda i time potvrđuje da podatci upisani u manifest odgovaraju stvarnom stanju na brodu.⁷⁷ Za manifest ne postoji tipizirani obrazac, može biti pisan rukom ili natipkan. Neke brodraske kompanija imaju svoje tipizirane obrasce za tu svrhu. Obično uključuje informacije kao što su opis tereta, količina, težina, vrsta pakiranja i luku ukrcaja, luku iskrcaja i referentni broj teretnice. Kada se radi o brodu linijske plovidbe za opće terete, ponekad manifest nije sastavljen u trenutku odlaska broda. U tom slučaju carinski službenik odobrava rok od 14 dana za dostavu odlazećeg manifesta.⁷⁸ Ukoliko na brodu nema tereta u manifest se upisuje „bez tereta“. Manifest se, nakon što brod dobije dozvolu za odlazak iz luke, predaje carini.

Činjenično stanje (*Statement of Facts*)

Činjenično stanje je detaljan izvještaj o svim aktivnostima broda od njegova dolaska u luku, za vrijeme rukovanja s teretom, do odlaska iz luke. Obuhvaća datum i vrijeme dolaska i odlaska broda, obavijest o spremnosti (*Notice of Arrival*), vrijeme provedeno u čekanju za vez, vrijeme početka i završetka rukovanja s teretom te sva kašnjenja npr. vrijeme čekanja na dizalicu zbog kvara ili štrajkovi.⁷⁹ U praksi se koriste razni obrasci, ali najčešće se koristi obrazak kojeg je izdao BIMCO. Dokument na temelju vremenke tablice sastavlja lučki agent, ali bitno je da je potpisan od strane kapetana broda.

Vremenska tablica (*Time Sheet*)

Vremenska tablica boravka broda u luci predstavlja točan tablični prikaz o vremenu tijekom kojeg je brod boravio u luci. U tablici je navedeno vrijeme dolaska broda u luku, početak računanja prekostojnica i stojnica, svi radni i neradni dani te radno i slobodno vrijeme posade, vrijeme kada je završena manipulacija teretom i vrijeme odlaska broda iz luke. Stojnice su vrijeme dopušeno brodu za ukrcaj ili iskraj tereta, a prekostojnice započinju

⁷⁷Pravilnik o ispravama, Narodne novine br, 70/2013,55/15, 103/17, čl. 8

⁷⁸ https://www.pfri.uniri.hr/bopri/documents/17-Procedondepart_000.pdf (6.9.2023.)

⁷⁹ <https://www.seatech.bc.ca/resources/blogs/blog-details/1> (5.8.2023)

nakon što su stojnice istekle, a za prekoračeno vrijeme plaća se naknada. Na temelju vremenskih izračuna lučki agent sastavlja zbirni račun.⁸⁰

6.6. IZRADA ZBIRNOG RAČUNA

Sastavljanje zbirnog računa, računa otpreme ili eng. *Disbursement account* jedan je od poslova lučkog agenta. To je obračun svih troškova koje je lučki agent učinio za račun brodarka u luci u kojoj je brod pristao. U zbirni račun uključene su lučke pristojbe i lučke naknade. Lučke pristojbe podrazumijevaju pristojbu za upotrebu obale, brodsku ležarinu te pristojbu za vez.⁸¹

Svako plovilo koje koristi javnu luku u svrhu ukrcanja ili iskrcanja tereta ili putnika, opskrbe plovila gorivom, mazivom, vodom i namirnicama, dužno je platiti pristojbu za upotrebu obale.⁸² Pristojba za upotrebu obale za teretna plovila određuje se prema nedjeljivoj toni ukupnog ukrcanog odnosno iskrcanog tereta, odnosno na vrstu tereta, odnosno komadu terata ili teretnih vozila. Za putnička plovila visina pristojbe određuje se prema broju putnika.⁸³

Brodsku ležarinu plaća plovni objekt kad koristi operativni dio luke u bilo koju svrhu, osim radi ukrcavanja ili iskrcavanja putnika, tereta i vozila, osim plovila u javnom pomorskom prijevozu kada obavljaju prijevoz na pomorskoj liniji za koju su ishodili koncesiju temeljem natječaja.⁸⁴ Obračunava se prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila te prema nedjeljivoj ukrcanoj toni. Ukoliko je nadležna lučka kapetanija izdala zabranu isplovljavanja zbog vremenskih uvjeta, brod nije dužan plaćati ležarinu.

⁸⁰ <https://www.handybulk.com/laytime/> (5.8.2023)

⁸¹ *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*; NN 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16, 98/19, čl.62

⁸² *Pravilnik o kriterijima za određivanje lučkih pristojbi*, Narodne novine br. 20/09, čl.5

⁸³ *Ibidem* čl. 6

⁸⁴ Lučke pristojbe i naknade lučke uprave Rovinj-Rovigno za 2023. godinu, Rovinj, 2022.

5. BRODSKA LEŽARINA			
RnBr	STAVKA	OSNOVA	IZNOS u eurima
1.	Plovila za prijevoz putnika	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	3,30
2.	Plovila za prijevoz tereta	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	2,65
3.	Brodovi na kružnim putovanjima u međunarodnoj plovidbi	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	5,97
4.	Ribarska plovila	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	0,40
5.	Sportske i druge brodice	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	4,00
6.	Brodovi i jahte do 18 m	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	4,50
7.	Brodovi i jahte do 25 m	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	6,00
8.	Brodovi i jahte od 25 m	Prema nedjeljivom danu od 24 sata i nedjeljivom dužnom metru plovila	8,00

Slika 2 Primjer obračuna brodske ležarine - lučka uprava Rovinj⁸⁵

Pristojba za vez treća je od lučkih pristojbi. Nju plaća ribarski brod ili brodica, sportski ili drugi brodovi i brodice na komunalnom dijelu luke. Za brodice se izračunava godišnje, a visina pristojbe ovisi o nedjeljivom dužnom metru brodice.⁸⁶ U nautičkom djelu luke pristojbu plaćaju brod, jahta ili brodica prema nedjeljivom danu i nedjeljivom dužnom metru, a obračun počinje nakon 30 minuta provedenih na vezu.

NAUTIČKI DIO LUKE- TRANZITNI VEZ		
STAVKA	OSNOVA	IZNOS/EUR
Jahta duljine od 12 m i više	Po nedjeljivom dužnom metru preko svega dnevno	3,50
Jahta i brodice duljine od 7 m		2,70
Brodice duljine od 5 m do 6,99		2,30
Brodice duljine do 4,99		2,00

Slika 3 Primjer obračuna pristojbe za vez u nautičkom dijelu luke- lučka uprava Zadar⁸⁷

⁸⁵ <https://port-rovinj.hr/wp-content/uploads/2022/02/Lucke-pristojbe-i-naknade-za-2022.pdf> (28.8.2023)

⁸⁶ <https://www.cpa-zadar.hr/lu%C4%8Dke-pristojbe> (28.8.2023)

⁸⁷ Odluka o visini lučkih pristojbi i lučkih naknada županijske lučke uprave Zadar, 8.9.2022., Zadar, čl. 18

Lučke naknade odnose se na naknade koje korisnici luke plaćaju za dobivenu uslugu. Prema Zakonu o koncesijama visinu naknade određuje sam koncesionar⁸⁸, a lučka uprava je odobrava odnosno neodobrava. Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama koncesiju definira kao pravo gospodarskog korištenja pomorskog dobra koje se stječe ugovorom o koncesiji.⁸⁹ U lučke naknade ubrajaju se usluge peljareja, usluge tegljenja, naknada za uporabu objekata sigurnosti plovidbe te ostale naknade kao što su naknada za opskrbu broda pitkom vodom ili naknada za opasivanje broda plutajućim branama.

Peljarenje je vođenje plovnog objekta od stručne osobe (peljara), i davanje stručnih savjeta zapovjedniku plovnog objekta, radi postizanja sigurne plovidbe u lukama, tjesnacima i drugim područjima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora.⁹⁰ Može se podijeliti na lučko i obalno peljarenje. Lučko peljarenje odnosi se na peljarenje broda u lučkom području, a obalno peljarenje odnosi se na peljarenje u dijelu unutarnjih morskih voda Republike Hrvatske. Najviši dopušteni iznos za uslugu određuje ministar.

Naknadu za upotrebu objekata sigurnosti plovidbe plaća svaki plovni objekt koji uplovi u luku ili doplovi na sidrište u unutarnjim morskim vodama ili teritorijalnom moru Republike Hrvatske.⁹¹ Naknada se isplaćuje trgovačkom društvu Plovput d.o.o za obavljanje usluga postavljanja i održavanja objekata sigurnosti plovidbe. U objekte sigurnosne plovidbe ubrajaju se: svjetionici, obalna svjetla, oznake, plutače, radarski farovi, signali za maglu, signalne postaje, Centar za nadzor i upravljanje plovidbom kanalom Sv. Ante, elektroničke oznake – AIS AtoN) i obalne radijske postaje s opremom na pripadajućim kotama.⁹²

Osim lučkih pristojbi i naknada, u zbirni račun ulaze i režijski troškovi npr. uporaba automobila i telefonski razgovori. Svaka stavka troška mora biti popraćena dokazom odnosno, izdanim računom. Lučki agent zbirni račun dostavlja vlasniku broda, a on je prema članku 681. Pomorskog zakonika agentu dužan isplatiti naknadu za troškove.

⁸⁸ *Zakon o koncesijama*, Narodne novine br. 69/17, 107/20, čl. 3

⁸⁹ *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*; Narodne novine br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16, 98/19, 83/25, čl. 3

⁹⁰ *Pomorski zakonik*; Narodne novine br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19, čl. 68

⁹¹ *Pravilnik o naknadi za uporabu objekata sigurnosti plovidbe*, Narodne novine br. 138/15, čl. 3

⁹² *Ibidem*, čl. 1

7. ZAKLJUČAK

Prema svemu navedenom u ovom radu jasno se ističe da je uloga pomorskog agenta iznimno bitna za cijelovito pomorsko gospodarstvo. To se osobito može zaključiti iz činjenice da se prvi pomorski agenti odnosno posrednici u pomorskim djelatnostima javljaju već u antičkim vremenima. Njihova se uloga tijekom povijesti razvijala i zadržala sve do danas. Pomorski agent je osoba koja se na temelju ugovora o pomorskoj agenciji obvezuje obavljati ugovorene poslove u ime i za račun principala, a on se obvezuje agentu isplatiti nagradu. Lučki agent, podvrsta je pomorskog agenta, te se sve navedeno odnosi i na njega.

Današnje djelatnosti pomorskog, odnosno lučkog agenta jasno su definirane međunarodnim i nacionalnim pravnim zakonima i aktima. Pomorski zakonik osnovno je pravno vrelo u Republici Hrvatskoj, kojim je reguliran rad lučkog agenta. Uvjet za obavljanje djelatnosti je uspješno polaganje ispita, koji se održava u lučkoj kapetaniji. Nakon toga agent se upisuje u Upisnik pomorskih agenata. Uz to, agent prvenstveno mora imati dobre psihofizičke sposobnosti za obavljanje djelatnosti i mora znati pravodobno reagirati i upravljati resursima kojima raspolaže.

Nakon što je lučki agent ostvario pravne osnove za obavljanje svoje djelatnosti, može sklapati ugovore s nalogodavcima iz čega prozlaže njegova prava i obveze. Temeljna je obveza da svoj posao odradi s najboljim mogućim ishodom za principala što uključuje da principala obavještava o svim događanjima, postupa prema njegovom nalogu, osobno obavlja posao i čuva poslovnu tajnu. Agent prije obavljanja posla ima pravo zatražiti predujam, a u konačnici za obavljeni posao ostvaruje pravo na nagradu koja se sastoji od provizije i pristojbe. Provizija je naknada za posredovanje, a pristojba je naknada za rad vezan uz prihvat ili otpremu broda.

Glavni dio ovog rada opisuje ulogu lučkog agenta pri najavi dolaska broda, prijavi dolaska broda, boravku broda u luci i odlasku broda iz luke. Prilikom navedenih aktivnosti, vrlo je važno da je agent dobro upoznat sa svim zakonima, propisima, te da prati ukoliko dođe do promjena u dokumentaciji koju svakodnevno koristi. Uočljivo je da postoje razlike prilikom prijave broda ovisno o tome radi li se o brodu u linijskoj ili slobodnoj plovidbi. Tijekom boravka broda u luci agent obavlja razne poslove vezan uz brod, npr. organiziranje peljeanja ili opskrba namirnicama, organizira medicinsku pomoć posadi te upravlja

ukrcajem i iskrcajem tereta na brod. Prije odlaska broda iz luke prijavljuje odlazak, te sve nastale promjene prijavljuje lučkim vlastima. Za dostavu dokumentacije koristi sustav CIMIS.

U konačnici, lučki agent sastavlja zbirni račun. U njemu prikazuje sve troškove vezane uz brod. Nakon pisanja ovog rada, iščitavanja mnogih zakona i pravilnika mogu zaključiti da je posao lučkog agenta jedan od najzahtjevniji i najkompleksniji poslova. Nakon sklapanja svakog pojedinog ugovora, agent su susreće s novim brodom, novim teretom što znači da njegov posao nikad neće postati monoton ili dosadan. On je osoba na koju se brodar može u svakom trenutku osloniti.

8. LITERATURA

Knjige, zakoni, članci i propisi:

- Borčić, V.: *Pomorski agent u zakonodavstvu Hrvatske*, Zbornik pravnog fakulteta Sveučilište u Rijeci, Rijeka, 1992. god.
- Borčić, V.: *Pomorski agent*, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 1992. God
- Fabijanić, T.: *Agencijski poslovi robnog prometa*, Škola za cestovni promet, Zagreb
- Hlača, V.: *Hrvatsko pomorsko pravo – izabrani radovi*, Pravni fakultet u Rijeci, Rijeka, 2001. god.
- Ivošević, V. B., Orlandić, Lj. R.: *Pomorsko – agencijsko poslovanje*, Fakultet za mediteranske poslovne studije, Tivat, 2011. god.
- Lučke pristojbe i naknade lučke uprave Rovinj-Rovigno za 2023. godinu, Rovinj, 2022.
- Mandić, N., Lovrić, I.: *Pomorske agencije i otpremništvo*, Pomorski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2019. god.
- Milošević, B., *Ugovor o pomorskoj agenciji s aspekta međunarodnog i unutarnjeg prava*, Naše more, 2000.god
- Mohorović, P., *Što je brodska teretnica?*, Naše more, 1957.god.
- Mojaš N., *Prepoznavanje sigurnosnih prijetnji na brodu i sigurnosni postupci posade broda*, Sveučilište u Dubrovniku, 2013. god
- *Odluka o visini lučkih pristojbi i lučkih naknada županijske lučke uprave Zadar*, 8.9.2022., Zadar
- *Odluka o proglašenju zakona o potvrđivanju protokola, iz 1992. godine, o izmjeni međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu zbog onečišćenja uljem, iz 1969. Godine*
- *Opći uvjeti poslovanja pomorskih agenata Hrvatske*, 2009. god.
- Pavić, D.: *Pomorsko imovinsko parvo*, Književni krug, Split, 2006. god.
- *Pomorski zakonik*, Narodne novine, br. 181/04, 76/07, 146/08, 61/11, 56/13, 26/15, 17/19
- *Pravilnik o kriterijima za određivanje lučkih pristojbi*, Narodne novine br. 20/09
- *Pravilnik o naknadi za uporabu objekata sigurnosti plovidbe*, Narodne novine br. 138/15
- *Pravilnik o rukovanju opasnim tvarima, uvjetima i načinu obavljanja prijevoza u pomorskom prometu, ukrcavanja i iskrcavanja opasnih tvari, rasutog i ostalog tereta u lukama, te načinu sprječavanja širenja isteklih ulja*, Narodne novine, 51/05, 127/10, 34/13, 88/13, 79/15, 53/16

- *Pravilnik o upisu brodova unutarne plovidbe*, Narodne novine br. 56/2000
- *Pravilnik o uvjetima za obavljanje djelatnosti pomorskog agenta, te pravima i obvezama pomorskog agenta*, Narodne novine br. 82/07
- *Pravilnik o vođenju upisnika brodova, najvišoj dopuštenoj starosti i tehničkim uvjetima za upis u upisnik brodova*, Narodne novine br. 13/2020
- *Pravilniku o ispravama, dokumentima i podacima o pomorskom prometu, te o njihovoj dostavi, prikupljanju i razmjeni, kao i o načinu i uvjetima izdavanja odobrenja za slobodan promet s obalom*, Narodne novine br. 70/13, 55/15, 103/17, 13/20
- *Zakon o koncesijama*, Narodne novine br. 69/17, 107/20
- *Zakon o obveznim odnosima*, Narodne novine br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22
- *Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama*; Narodne novine br. 158/03, 100/04, 141/06, 38/09, 123/11, 56/16, 98/19, 83/25
- *Zakon o potvrđivanju Međunarodne konvencije o građanskoj odgovornosti za štetu onečišćenja pogonskim uljem iz 2001. godine*, Narodne novine br. 09/06

Internetski izvori:

- https://mmpi.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/CIMISNet_IN2%2022-1_18.pdf (25.07.2023.)
- <https://gov.hr/hr/uputa-za-upis-brodice/484> (01.08.2023.)
- <https://www.imo.org/en/OurWork/Environment/Pages/Anti-fouling.aspx> (8.8.2023)
- <https://knowledgeofsea.com/tag/certificate-of-insurance-or-other-financial-security-in-respect-of-civil-liability-for-bunker-oil-pollution-damage/> (15.8.2023)
- https://www.adriaticsailor.com/admin/_upload/dita/crewlistaberi.jpg (10.08.2023.)
- <https://imgv22f.scribdassets.com/img/document/337486611/original/522f0a8195/1691504357?v=1> (20.8.2023)
- <https://www.seatech.bc.ca/resources/blogs/blog-details/1> (5.8.2023)
- <https://www.handybulk.com/laytime/> (5.8.2023)
- <https://port-rovinj.hr/wp-content/uploads/2022/02/Lucke-pristojbe-i-naknade-za-2022.pdf> (28.8.2023)
- <https://www.cpa-zadar.hr/lu%C4%8Dke-pristojbe> (28.8.2023)
- <https://www.imo.org/> (4.9.2023.)
- <https://www.fonasba.com/wp-content/uploads/2021/04/AAAfinal.pdf> (7.9.2023)

- https://www.pfri.uniri.hr/bopri/documents/17-Procedondepart_000.pdf (6.9.2023)
- <https://www.investopedia.com/terms/b/billoflading.asp> (6.9.2023.)

9. POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Koncept rada sustava CIMIS.....</i>	<i>14</i>
<i>Slika 2 Primjer obračuna brodske ležarine - lučka uprava Rovinj.....</i>	<i>26</i>
<i>Slika 3 Primjer obračuna pristojbe za vez u nautičkom dijelu luke- lučka uprava Zadar .</i>	<i>26</i>

10. POPIS PRILOGA

<i>Prilog 1 Svjedodžba o upisu broda u upisnik brodova.....</i>	<i>33</i>
<i>Prilog 2 Deklaracija o opasnim tvarima za brod.....</i>	<i>34</i>
<i>Prilog 3 Međunarodna svjedodžba o sustava protiv obraštanja (IAFS).....</i>	<i>35</i>
<i>Prilog 4 Međunarodna svjedodžba o sigurnosnoj zaštiti broda (ISSC).....</i>	<i>36</i>
<i>Prilog 5 BUNKER svjedožba</i>	<i>37</i>
<i>Prilog 6 Izjava o brodskim zalihama.....</i>	<i>38</i>
<i>Prilog 7 Izjava o osobnim stvarima članova posade.....</i>	<i>39</i>
<i>Prilog 8 Popis posade i putnika</i>	<i>40</i>
<i>Prilog 9 Izjava o zdravstvenom stanju osoba na brodu</i>	<i>41</i>
<i>Prilog 10 Agency Appointment Agreement</i>	<i>42</i>

11.PRILOZI

Prilog 1 Svjedodžba o upisu broda u upisnik brodova⁹³

PRILOG 7

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POMORSTVA, PROMETA I VEZA
UPRAVA UNUTARNJE PLOVIDBE

Kapetanija

IZVADAK IZ UPISNIKA

- a) BRODOVA UNUTARNJE PLOVIDBE
- b) JAVNIH BRODOVA UNUTARNJE PLOVIDBE
- c) BRODOVA UNUTARNJE PLOVIDBE U GRADNJI

POTVRDA O VLASNIŠTVU I TERETIMA

NAZIV UPISNIKA:			
Ime broda:	Luka upisa:	Glavna knjiga: Broj uloška: Broj stranice:	Pozivni znak:
Vrsta broda:	Mjesto gradnje:	Godina gradnje:	Istisnina:
		datum i sat postavljanja kobilice:	Nosivost:
Brodsko svjedodžba izdana (broj i datum):			
Naziv i sjedište vlasnika:		Naziv i sjedište broдача:	
Hipoteka, privilegij ili drugi teret i ograničenja:			

Klasa:
Urbroj:
Izdano u dana

M. P.

KAPETAN

⁹³ Pravilnik o upisu brodova unutarnje plovidbe, NN 56/2000

Prilog 2 Deklaracija o opasnim tvarima za brod⁹⁴

Podnositelj deklaracije Županijskoj lučkoj upravi : CRES

DEKLARACIJA O OPASNIM ILI ONEČIŠĆUJUĆIM TVARIMA (N.N.51/05)

A. PODACI O BRODU	
1. Ime broda, zastava broda	
2. Pozivni znak i MMSI	
3. Godina gradnje	1971.
4. IMO Broj	
5. Nosivost, gaz i dužina broda	250 T, 1,75 M, 51,86 M
6. Potvrda o sposobnosti broda za krcanje opasnih tvari u upakiranom ili rasutom stanju vrijedi do	26.06.2025.
7. Luka odredišta	Valbiska - Merag - Valbiska
8. Brodovi koji uplovljavaju u hrvatske luke	
8.1 Procijenjeno vrijeme dolaska broda u luku odredišta	15.07.2023. Valbiska (08:00) / Merag (08:40) 15.07.2023. Valbiska (14:00) / Merag (15:00)
8.2 Ukupan broj osoba na brodu – (posade)	5
B. PODACI O VOZILU	
1. Vrsta vozila	Teretna vozila
2. Oznaka vozila	
3. Predviđeno vrijeme dolaska u luku	15.07.2023. Valbiska (08:00) / Merag (08:40) 15.07.2023. Valbiska (14:00) / Merag (15:00)
C. PODACI O TEREtu	
1. Ukrcaj, iskrcaj, provoz, skladištenje u luci	Iskrcaj Merag (vozila s teretom) Ukrcaj Merag (prizna vozila)
2. Ispravno tehničko ime	Gas oil or diesel oil or heating oil, light, Motor spirit or gasoline or petrol
3. UN broj (gdje postoji)	1202, 1203
4. IMO klasa u skladu s IMDG, IBC, IGC kodeksima	/
5. Klasa broda u skladu s INF Kodeksom (ako je primjenjivo)	/
6. Količina tereta	B+D 65.000 L
7. Smještaj na brodu (na palubi, pod palubom, u tankovima)	Glavna paluba
8. Da li postoji plan smještaja opasnih ili onečišćujućih tvari na brodu?	Da – prilog "Svjedodžbi o sposobnosti za prijevoz opasnog tereta"
9. Identifikacijski broj transportne jedinice ako je različita od tanka tereta	
10. Adresa gdje se mogu dobiti detaljne informacije o teretu	

Ovim potvrđujem da je sadržaj gore navedene pošiljke potpuno i točno opisan pravilnim tehničkim nazivom, da je ista pravilno klasificirana, upakovana, obilježena i označena te da je u svakom pogledu pogodna za prijevoz u skladu s primjenjivim međunarodnim i nacionalnim propisima.

Podnositelj deklaracije

.....
Potpis

Na osnovi podnesene deklaracije dozvoljava se brodu/vozilu koji prevoze opasne ili onečišćujuće tvari uplovljavanje/ulazak u luku.

Mjesto i datum

Potpis ovlaštene osobe lučke uprave

M.P.

Napomena:

*Đio A ispunjava se samo za brodove, dio B samo za vozila, dio C ispunjava se i za brodove i za vozila
CIC: Podaci iz deklaracije dostavljaju se i lučkoj kapetaniji*

⁹⁴ Privatni izvori

IZJAVA O SUSTAVU PROTIV OBRASTANJA

Sastavljena u skladu s
Međunarodnom konvencijom o nadzoru štetnih sustava protiv obrastanja na brodovima, 2001

Ime broda	Broj ili znak raspoznavanja	Luka upisa	Duljina (m)	Bruto tonaža	IMO broj (ako je primjenjivo)

Potvrđujem da sustav obrastanja primijenjen na brodu udovoljava zahtjevima Dodatka I, Konvencije

.....
(Datum)

.....
(Potpis vlasnika ili od vlasnika ovlaštene osobe)

Potvrđivanje primijenjenog sustava protiv obrastanja

Vrste i datumi primjene sustava protiv obrastanja:

.....
.....

.....
(Datum)

.....
(Potpis vlasnika ili od vlasnika ovlaštene osobe)

Vrste i datumi primjene sustava protiv obrastanja:

.....
.....

.....
(Datum)

.....
(Potpis vlasnika ili od vlasnika ovlaštene osobe)

Vrste i datumi primjene sustava protiv obrastanja:

.....
.....

.....
(Datum)

.....
(Potpis vlasnika ili od vlasnika ovlaštene osobe)

⁹⁵ Privatni izvori

Certificate No. 114319/259/2015

INTERNATIONAL SHIP SECURITY CERTIFICATE

Issued under the provisions of the
INTERNATIONAL CODE FOR THE SECURITY OF SHIPS AND OF PORT FACILITIES
(ISPS CODE)

under the authority of the Government of the

REPUBLIC OF LIBERIA

by DNV GL

"F"

Name of Ship	Distinctive Number or Letters	Port of Registry	Gross Tonnage	IMO Number
NORTHERN JAMBOREE	A8SZ9	Monrovia	94419	9450363

Name and address of the Company	Company identification number	Type of Ship *
Norddeutsche Reederei H. Schuldt GmbH & Co. KG Rolandsbrücke 4, 20095 Hamburg / GERMANY	4026021	Other cargo ship

THIS IS TO CERTIFY:

- 1 that the security system and any associated security equipment of the ship has been verified in accordance with section 19.1 of part A of the ISPS Code;
- 2 that the verification showed that the security system and any associated security equipment of the ship is in all respects satisfactory and that the ship complies with the applicable requirements of chapter XI-2 of the convention and part A of the ISPS Code;
- 3 that the ship is provided with an approved Ship Security Plan.

Date of initial / renewal verification on which this certificate is based **14th September, 2015**

This Certificate is valid until **22nd November, 2020**, subject to verifications in accordance with section 19.1.1 of part A of the ISPS Code.

Issued at **Hamburg** the **16th** day of **September, 2015**.

Olaf Quas
Olaf Quas

Fred Geyer
Fred Geyer

* Insert the type of ship from: Passenger ship, passenger high-speed craft, cargo high-speed craft, bulk carrier, oil tanker, chemical tanker, gas carrier, mobile offshore drilling unit, other cargo ship.

⁹⁶ <https://www.hapag-lloyd.com/content/dam/website/downloads/pdf/ISSC%20-%20Northern%20Jamboree.pdf> (15.8.2023)

THE REPUBLIC OF LIBERIA
LIBERIA MARITIME AUTHORITY

Certificate Number

056-AO

CERTIFICATE OF INSURANCE OR OTHER FINANCIAL
SECURITY IN RESPECT OF CIVIL LIABILITY FOR BUNKER OIL POLLUTION DAMAGE

Issued in accordance with the provisions of Article 7 of the International
Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage, 2001

Name of Ship	Distinctive Number or letters	IMO Ship Identification Number	Port of Registry	Name and full address of the principal place of business of the registered owner

This is to certify that there is in force in respect to the above-named vessel a policy of insurance or other financial security satisfying the requirements of Article 7 of the International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage, 2001.

Type of Security POLICY OF INSURANCE

Duration of Security February 20, 2015 to February 20, 2016

Name and Address of the Insurer(s) and/or Guarantor(s)

Name: NORTH OF ENGLAND PROTECTING AND INDEMNITY ASSOCIATION LIMITED

Address: The Quayside,

Newcastle upon Tyne

NE1 3DU

This certificate valid until February 20, 2016

Issued by the Government of The Republic of Liberia, Bureau of Maritime Affairs.

DATE: January 27, 2015

At Vienna, Virginia, U.S.A.

⁹⁷ <https://knowledgeofsea.com/tag/certificate-of-insurance-or-other-financial-security-in-respect-of-civil-liability-for-bunker-oil-pollution-damage/> (15.8.2023)

SHIP'S STORES DECLARATION
(IMO FAL Form 3)

		☐ Arrival	☐ Departure	☐ Page number
1.1 Name of ship		1.2 IMO number		
1.3 Call sign		1.4 Voyage number		
2. Port of arrival/departure		3. Date of arrival/departure		
4. Flag State of ship		5. Last port of call/Next port of call		
6. Number of persons on board		7. Period of stay		
8. Name of article	9. Quantity	10. Location on board	11. Official use	
12. Date and signature by master, authorized agent or officer				

⁹⁸ IMO FAL Konvencija o olakšicama u međunarodnom pomorskom prometu, 1965. izdanje 2017

Prilog 7 Izjava o osobnim stvarima članova posade⁹⁹

Additional information on facilitation requirements

**CREW'S EFFECTS DECLARATION
(IMO FAL Form 4)**

Page number

1.1 Name of ship			1.2 IMO number		
1.3 Call sign			1.4 Voyage number		
2. Flag State of ship					
3. No.	4. Family name	5. Given names	6. Rank or rating	7. Effects ineligible for relief from customs duties and taxes or subject to prohibitions or restrictions*	8. Signature
9. Date and signature by master, authorized agent or officer					

* e.g., wines, spirits, cigarettes, tobacco, etc.

⁹⁹ Ibidem

Prilog 8 Popis posade i putnika¹⁰⁰

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO MORA, PROMETA I INFRASTRUKTURE

ČARTER TVRTKA: GARANT d.o.o.
POREZNI BROJ ILI OIB: 95561220671
IME JAHE ILI OZNAKA BRODICE: JANA (233 PN)
VLASNIK JAHE ILI BRODICE: ETNOTREND D.O.O., SAMOBOR, VINOGRADSKA 14

POPIS POSADE I PUTNIKA

RE. BROJ	IME	PREZIME	MJESTO, DRŽAVA I DATUM ROĐENJA	DRŽAVLJANSTVO	VRSTA I BROJ ISPRAVE O IDENTITETU	UVJERENJE/SVJEDOCŽBA O OSPOSOBLJENOSTI BR.
ZAPOVEDNIK						
1	Krsto	Berić	Samobor, Hrvatska, 1948-06-13	Hrvatska	Osobna iskaznica/102185003	0985/88
POSADA						
PUTNICI/PASSENGERS						
RBR	IME	PREZIME	MJESTO, DRŽAVA I DATUM ROĐENJA	DRŽAVLJANSTVO	VRSTA I BROJ ISPRAVE O IDENTITETU	
1	Denis	Tomaško	Zagreb, Hrvatska, 1967-09-10	Hrvatska	Osobna iskaznica/103079377	
2	Davor	Čorluka	Zagreb, Hrvatska, 1967-05-17	Hrvatska	Osobna iskaznica/102833715	
3	Josip	Filipić	Samobor, Hrvatska, 1970-02-23	Hrvatska	Ostale isprave/2302970391529	

NAPOMENA:

Boravišna pristojba naplaćena u cijelosti.

Luka ukrcaja: Punač

Datum ukrcaja putnika: 2010-04-15

Datum iskrcaja putnika: 2010-04-18

Datum prijave: 2010-04-15

Prijavu popunio: ŽELJKO CVETKOVIĆ

Prijava uredno zaprimljena dana 2010-04-15 u 13:58 sati.

¹⁰⁰ https://www.adriaticsailor.com/admin/_upload/dita/crewlistaberi.jpg (10.08.2023.)

Prilog 9 Izjava o zdravstvenom stanju osoba na brodu¹⁰¹

 MINISTRY OF HEALTH MĀKATŪ HĀUORA	<h2>Maritime Declaration of Health</h2>
<p>To be completed and submitted to the competent authorities by the masters of ships arriving from foreign ports.</p>	
Submitted at the port of:	Date:
Name of ship or inland navigation vessel:	Registration/IMO No.
Arriving from:	Sailing to:
(Nationality) (Flag of vessel):	Master's name:
Gross tonnage (ship):	Tonnage (inland navigation vessel):
Valid Sanitation Control Exemption/Control Certificate carried on board? Issued at:	Yes ☐ No ☐ Date:
Reinspection required?	Yes ☐ No ☐
Has ship/vessel visited an affected area identified by the World Health Organization? Port:	Yes ☐ No ☐ Date of visit:
<p>List of ports of call from commencement of voyage with dates of departure, or within past 30 days, whichever is shorter:</p>	
<p>Upon request of the competent authority at the port of arrival, list crew members, passengers or other persons who have joined ship/vessel since international voyage began or within past 30 days, whichever is shorter, including all ports/countries visited in this period (add additional names to the attached schedule):</p>	
(1) Name:	joined from: (1) (2) (3)
(2) Name:	joined from: (1) (2) (3)
(3) Name:	joined from: (1) (2) (3)
Number of crew members on board:	Number of passengers on board:

¹⁰¹ <https://imgv2-2-f.scribdassets.com/img/document/337486611/original/522f0a8195/1691504357?v=1>
(20.8.2023)

 		AGENCY APPOINTMENT AGREEMENT PART I	
		1. Date of Agreement	
2. Agent (full style and address)		3. Principal (full style and address)	
FONASBA Quality Standard Certification ☐ Yes ☐ No			
4. Vessel Name: IMO number:		5. Port(s) of call	
6. Estimated time of arrival		7. Purpose of call	
8. Services (tick the boxes to apply) (Clause 3) ☐ Inward Clearance of Vessel ☐ Outward Clearance of Vessel ☐ Cargo Operations ☐ Husbandry ☐ Other (specify)		9. Agent's bank details Currency: Bank: Address: Account Number: Account Name: IBAN: BIC/SWIFT code:	
10. Remuneration (See Annex A)		11. Funding (See Annex B)	
12. Agent contact details		13. Principal contact details	
14. Dispute Resolution (Clause 18 BIMCO Dispute Resolution Clause state (a), (b), (c), or (d); if (c) agreed state Singapore or English law; if (d) agreed, governing law and place of arbitration must be stated)			
15. Additional Clauses, if any			
It is mutually agreed that this Agreement shall be performed subject to the conditions contained herein consisting of Part I, Part II and Annexes A and B. In the event of a conflict of conditions, the provisions of Part I shall prevail over those of Part II and Annexes A and B to the extent of such conflict but no further.			
Signature and Company Stamp (Agent)		Signature and Company Stamp (Principal)	

Copyright © 2017 FONASBA. Published jointly by BIMCO and FONASBA. All rights reserved. Any unauthorised copying, duplication, reproduction or distribution of this document will constitute an infringement of FONASBA's copyright.

¹⁰² <https://www.fonasba.com/wp-content/uploads/2021/04/AAAFinal.pdf> (6.9.2023.)